

۲۰۱۹/۱۰/۰۵

ولی احمد نوری

تکان های پس از انتخابات نظام اقتصاد سیاسی افغانستان

نوشته فاضل دانشمند احمد محمدی
منتشره ۱۱ میزان ۱۳۹۸ هـ ش - سوم اکتوبر ۲۰۱۹ م

با اظهار سپاس از روزنامه "افغانستان ما" و معذرت از تعویض کلمات فارسی ایران به دری افغانستان

دوران عجیب انتخابات؛ مشکل ترین دوره های سیاسی - اقتصادی در جوامع مختلف جهان است. این دوره که به «دوره انتخاباتی» یا «ایام انتخابات» یا «ادوار انتخاباتی» یاد میشود، دارای مشکلات بسیار سردرگم کننده ای در فضای اقتصاد جوامع است. شرایط قبل از انتخابات یک نوع مشکل و شرایط بعد از انتخابات نوع دیگری از مشکلات را دارد. بزرگ شدن اقتصاد غیر رسمی و زیر زمینی، گسترش شبکه های مافیای قدرت، تجمع پول ها و دالره های هنگفت بادآورده، کشمکش های مالی بین احزاب سیاسی و حتی دولتی و... تنها نمونه کوچکی از این مشکلات می باشد. مشکلاتی که هر چند از تغییرات نظام سیاسی بر می آید، اما هدف اصلی آن نظام اقتصادی و منافع شخصی و

گروهی است که دامن منافع اجتماعی را نیز می‌گیرد. این مشکلات به مثابه تکان‌های زلزله تمام بدنه اقتصاد را می‌لرزاند و گاهی باعث بروز و توازن ثروت در جامعه را بهم می‌ریزد.

از دست عده‌ای می‌گیرد و به عده دیگری می‌دهد. عده‌ای مقاومت در حفظ منافع و محدوده آن می‌کنند و عده دیگر در پی گسترش منافع شخصی، حزبی و گروهی و در نهایت منافع نهادی هستند.

اصولاً برگزاری انتخابات و تغییر دولت، خود باعث ایجاد نوعی فضای نااطمینانی در اقتصاد جوامع می‌شود که این پدیده بر بسیاری از متغیرهای کلان اقتصادی و ملی (شاخص‌های کلان اقتصاد) تأثیر می‌گذارد که شاهد شوک‌های اقتصادی کوتاه مدت و حتی بلند مدت در اقتصادهای جوامع مختلف بوده‌ایم.

نکته دیگر آنست که همیشه شوک‌های اقتصادی بد نیست. مثلاً در طبابت، گاهی یک شوک باعث زنده شدن انسان و به راه افتادن قلب انسان می‌شود و دوباره نفس می‌آید و جان تازه بخشیده می‌شود به سبب یک شوک! در اقتصاد نیز چنین است گاهی اقتصاد در حال افول است، در حال رشد منفی است، در حال رکود، بیکاری، تورم و نابسامانی‌های دیگر مانند قاچاق و بازارهای گسترده اقتصاد زیر زمینی و مافیایی است. در چنین شرایطی شوک سیاسی که تأثیر در اقتصاد بگذارد و اقتصاد را نیز بلرزاند و شوک اقتصادی وارد کند تا بسوی اهداف اصلی و حقیقی اقتصاد حرکت کند بسیار پسندیده است. اقتصاد دوباره احیا می‌شود، معاش و وضعیت زندگی مردم بهبود می‌یابد.

ارزیابی دقیق و عادلانه وضعیت اقتصادی در جریان یک سال گذشته مستلزم توجه به فکتورهای اقتصادی و غیر اقتصادی است که در جریان عملکرد گذشته، به خصوص در سال‌های اخیر به وضعیت نامناسب اقتصادی امروزی انجامیده است. با وجود چنین شرایطی، مردم با تمام امید در صحنه سیاست تلاش می‌کنند تا در صحنه اقتصاد روی آرامش را ببینند، معاش‌شان رو به راه شود، کشورشان آباد شود، اما غافل از آن که کشمکش‌های بعد از انتخابات باعث ویرانی دو صد چندان بسترهای اقتصادی و فرصت‌های اجتماعی جامعه می‌شود. البته این مشکل جامعه دوی دردی دارد که در نوشته‌های بعدی بدان اشاره خواهد شد.

فقط مسئله نگران‌کننده این است که پس از این ادوار انتخاباتی و سرآمدن ایام انتخاباتی، شوک‌های اقتصادی باعث شود که اقتصاد افغانستان نه تنها به مسیر اصلی و رونق اقتصادی روی نیاورد بلکه، مسیر نادرست و نابسامان گذشته را با سرعت بیشتری طی نماید. نه تنها از گذشته درس نگیرد و در صدد جبران گذشته نباشد و به توسعه اقتصاد ملی کمک نکند، بلکه در اختیار منافع احزاب و اطرافیان قدرت حاکم سیاسی باشد برای تاختن بیشتر و کسب منافع بیشتر.

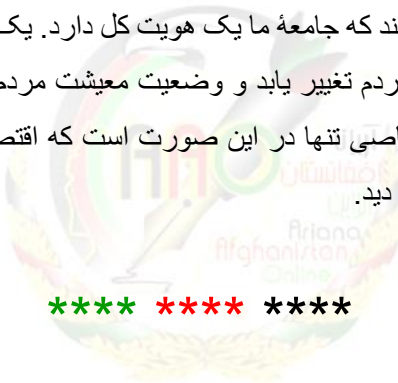
در چنین حالتی عدم توافق و هماهنگی بین مقامات افغانستان تأثیرات منفی در امور کشور داری داشت. مسئولین محلی به صورت مستقل از حکومت مرکزی فعالیت می‌کنند. هر کدام از مسئولین که از قدرت بیشتری برخوردار هستند، فرمانروایی می‌کند و این تأثیر منفی در زندگی مردم دارد. روند متداوم نزولی رشد اقتصادی، کاهش چشم‌گیر در سرمایه‌گذاری‌های خصوصی، تداوم "شکاف مالی" و افزایش کسر بودجه، بی‌ثباتی اقتصاد، فرار سرسام‌آور سرمایه و نیروی کار، تداوم وابستگی مالی، فقر گسترده، فساد اداری زیاد، بیکاری فراگیر، فراگیرتر شدن اقتصاد جنگ و اقتصاد غیر قانونی و مهم‌تر از همه تداوم بی‌اعتمادی و ناامیدی مردم به دلیل نگرانی‌ها در مورد آینده ثبات سیاسی و امنیتی، مهم‌ترین نگرانی‌های پس از انتخابات است.

در نظام اقتصاد سیاسی پس از انتخابات این نگرانی وجود دارد که اگر برای بهبود وضعیت نا بسامان اقتصادی و تقویت بنیادهای رشد اقتصادی پایدار، به سرعت برنامه ریزی نشود، افغانستان با فروپاشی اقتصادی مواجه شود و پیامد های این فروپاشی در قالب موج های گسترده خشونت و سرخوردگی بیشتر از حکومت بازتاب خواهد یابد.

به سخن دیگر؛ ایام انتخاباتی ایام جنگ منافع احزاب بر سر منابع ملی می باشد و به قول برخی از بزرگان اقتصاد؛ ایام انتخاباتی « ایام غارتگری اقتصادی» است. چرا که دیگر سیستم نظارتی دولتی و مردمی به سبب بازی های سیاسی به کمترین دقت خود رسیده و همه دنبال حد اکثری منافع کوتاه مدت خود می باشد.

آنها که مصارف میلیارد دلاری کرده اند تا تمام مصارف خود را با سودش بدست نیاورند هرگز دست از سر اقتصاد افغانستان نخواهند کشید و هرکس که برنده و پیروز انتخاباتی شود از وی به هر طریقی و به هر امتیازی و با هر مهر و امضایی پولشان را خواهند گرفت. در چنین شرایطی بدیهی است که در جنگ بین قدرت حزبی و اقتصاد ملی؛ اقتصاد ملی فدای انتخابات سیاسی خواهد شد. چه بسا پس لرزه ها و بحران های سیاسی پس از انتخابات شدیدتر از قبل از انتخابات شود و تا مدتها اقتصاد روی آرامش و ثبات را در تأمین معاش مردم جامعه نبیند. این پیش بینی در جامعه سنتی افغانستان که در دوره های قبل نیز شاهدش بودیم بدور از انتظار نیست.

سخن پایانی آن است که احزاب باید بدانند که جامعه ما یک هویت کل دارد. یک جامعه ملی هستیم هرچند اقوام مختلف داریم. وضعیت اقتصادی باید به نفع مردم تغییر یابد و وضعیت معیشت مردم و اقتصاد کشور باید به نفع تمام ملت تغییر کند نه حزب و گروه یا اقلیت خاصی تنها در این صورت است که اقتصاد افغانستان روزهای رونق و توسعه خود را در ایام پس از انتخابات خواهد دید.

**** * * * * *

تکان های پس از انتخابات نظام اقتصاد سیاسی افغانستان
walinouri_takanhay_pas_az_entekhabat.pdf